Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Jeanne Janssen
j.janssen@nijmegen.nl
T 024 – 329 25 00

Ons kenmerk
E22.002089

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 13 december 2022
Onderwerp Financieel ontzorgen
Wet Inburgering 2021

Geachte leden van de raad,

In deze brief informeren wij u over een alternatieve werkwijze van financieel ontzorgen voor uitkeringsgerechtigde asielstatushouders waarmee is ingestemd door het college.

Aanleiding
Op 1 januari 2022 is de Wet inburgering 2021(Wi21) van kracht gegaan. Met de komst van deze nieuwe wet is de Participatiewet aangepast met de verplichting aan gemeenten om uitkeringsgerechtigde asielstatushouders financieel te ontzorgen. In de praktijk betekent dit dat gemeenten de vaste lasten (huur, gas, water, elektriciteit en zorgverzekering) moeten doorbetalen vanuit de bijstandsuitkering. Het financieel ontzorgen duurt minimaal zes maanden en gaat in op het moment dat de asielstatushouder recht heeft op bijstand. Tevens dient de gemeente financiële zelfredzaamheid te stimuleren.

In de praktijk blijkt dat de verplichting die opgelegd is aan de gemeente niet volledig uitvoerbaar is. Hier hebben alle gemeenten in het land mee te maken. Middels pilots is getracht processen uit te werken maar de praktijk bleek weerbarstig. Tijdens de regionale bijeenkomst op 29 september 'Inburgeringscafé' georganiseerd door DUO samen met de ketenpartners, benoemden diverse gemeenten dit als een onuitvoerbare wettelijk taak en werd aan DUO en Divosa gevraagd dit punt opnieuw onder de aandacht te brengen bij het Rijk. Dit punt staat inmiddels op de agenda bij het Ministerie van SZW.
Gemeenten zetten in op wat mogelijk is. Ook zijn er gemeenten die kiezen voor een alternatieve werkwijze zoals de gemeente Tilburg. Ook ons college heeft ingestemd met een alternatieve werkwijze.

Waarom financieel ontzorgen?
De reden om specifiek voor de groep bijstandsgerechtigde inburgeringsplichtige asielstatushouders financieel ontzorgen te verplichten, is gelegen in de kwetsbaarheid van de groep in combinatie met de eisen die aan hen gesteld worden om zo snel mogelijk te integreren.

Knelpunten:

1. Bij aanvang van de uitkering blijft er te weinig geld over om alle vaste lasten te kunnen betalen omdat de toeslagen nog niet zijn vastgesteld. Dit betekent dat bij betaling van de vaste lasten er geen of te weinig leefgeld overblijft.
2. Er is nog geen duidelijkheid over de hoogte van de vaste lasten bij aanvang uitkering waardoor doorbetaling nog niet mogelijk is.
3. De huur dient vooruit betaald te worden met het gevolg dat er in de eerste maand onvoldoende uitkering overblijft.
4. Uitkeringsgerechtigde statushouder wijst financiële ontzorging soms af doordat het verplicht inhouden van vaste lasten op de uitkering ervaren wordt als betutteling en onwenselijk.
5. Hoge administratieve last zowel aan de kant van de inburgeraar, de ondersteunende organisaties en de ambtenaren.

Wij gaan In de bedoeling van de wet uitvoering geven aan financieel ontzorgen. Hoe ziet deze alternatieve werkwijze eruit?

1. Inzet van rechtstreekse betalingen van huur en ziektekostenpremie op de uitkering.
   Toelichting: Naar de mate van belangrijkheid is de keuze gemaakt om voor deze twee kostenposten een rechtstreekse betaling in te zetten. Indien dit niet lukt dient de asielbijstandsgerechtigde deze lasten zelf te betalen. Op dit moment zijn er nog geen signalen dat dit mis gaat.
   Deze groep wordt tevens maatschappelijk begeleid door Vluchtelingenwerk die een signaalfunctie heeft.

2. Verstrekken van de eerste huurbetaling in de vorm van bijzondere bijstand.
   Toelichting: Deze bijzondere bijstand(BB) draagt onder meer bij aan het voorkomen van achterstanden. De BB wordt verstrekt als lening.
   De huurtoeslag wordt gedurende de periode dat er een BB verstrekt wordt niet verrekend waardoor de asielbijstandsgerechtigde voor deze eerste periode maand iets meer ruimte heeft.

3. Het organiseren van individuele- en groepscoaching met als doel financieel zelfredzaamheid te bevorderen.
   Toelichting: Vluchtelingenwerk verzorgt de maatschappelijke begeleiding (inbegrepen de Individuele begeleiding) en de groepsbegeleiding (training Eurowijzer).

4. Het verkennen van de inzet van de applicatie 'Huishoudboekje' voor (een klein deel van) de doelgroep.
   Toelichting: Het Huishoudboekje is een manier van budgetbeheer, waarbij de vaste lasten iedere maand automatisch worden doorbetaald. Daarnaast ontvangt de deelnemer een vast bedrag aan leefgeld. Het Huishoudboekje geeft financieel inzicht en overzicht, voorkomt betalingsachterstanden en zorgt voor financiële stabiliteit. Hierbij dient opgemerkt dat maatwerk het uitgangspunt dient te zijn.

5. Verbeteren van de preventieve kant door de inzet te verkennen van budgetcoaches bij vluchtelingenwerk voor de begeleiding van vrijwilligers en voor aandachtcasussen.

Lerend stelsel
Deze nieuwe wet Inburgering is een lerend stelsel. In de Memorie van toelichting bij de Wet wordt aangeven dat indien de toegekende bijstand niet toereikend is voor de betaling van de vaste lasten, de betalingen worden verricht voor zover dat mogelijk is. Dit impliceert echter een individuele afweging per uitkeringsgerechtigde asielstatushouder.
Nauwgezet wordt gevolgd hoe de wet in de praktijk wordt uitgevoerd. Divosa heeft hierin de rol gepakt om proactief in gesprek te gaan o.a. de Nationale Ombudsman, het ministerie van SZW en de VNG om te kijken hoe de uitvoering van de wet verder verbeterd kan worden.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester